

Ärende: VN/30743/2024

Begäran om utlåtande om utkastet till statsrådets förordning om vissa operationer och medicinska åtgärder och om utkasten till ändringarna i centraliseringsförordningen och i jourförordningen

Lausunnonantajan lausunto

Kommentarer om förslaget till statsrådets förordning om vissa operationer och medicinska åtgärder. Är den föreslagna förordningen tydlig och genomförbar, och har de väsentliga frågorna beaktats i den? Om ni inte tycker det, hur bör den ändras?

-

Kommentarer om den föreslagna ändringen av 4 § i centraliseringsförordningen (arbetsfördelningen i fråga om psykoterapeutiska och psykosociala metoder)

Svenska Finlands folkting (Folktinget) tackar för begäran att lämna utlåtande om utkastet till statsrådets förordning om vissa operationer och medicinska åtgärder samt om utkasten till ändringarna i centraliseringsförordningen och i jourförordningen. I enlighet med sitt lagstadgade uppdrag (lag om Svenska Finlands folkting 1331/2003) tar Folktinget ställning endast till aspekter som berör den svenskspråkiga befolkningens språkliga rättigheter.

Trots att de språkliga rättigheterna inte ändras formellt i centraliseringsförordningen, ska justitieministeriets anvisning för bedömning av språkliga konsekvenser (justitieministeriets publikation 46/2016) tillämpas i lagberedningen. I förordningspromemorian behandlas inte de språkliga rättigheterna eller säkerställandet av tillgången till tjänster på svenska, och innehåller därmed inte heller en språklig konsekvensbedömning. Folktinget önskar därför uppmärksamma social- och hälsovårdsministeriet på följande:

Tillgodoseendet av de språkliga rättigheterna bör beaktas och förtydligas i den föreslagna ändringen av 4 § i centraliseringsförordningen. I förslaget preciseras universitetssjukhusområdenas och HUS-sammanslutningens ansvar för utvärdering av psykoterapeutiska och psykosociala metoder samt för samordningen av deras användning inom samarbetsområdena. Denna funktion har en direkt koppling till tillgången till psykosociala insatser inom bl.a. terapigarantin för barn och unga, och det

är därför av största vikt att tillgången till dessa metoder säkerställs även på svenska i de tvåspråkiga välfärdsområdena.

I den föreslagna förordningstexten eller promemorian nämns dock inga språkliga krav överhuvudtaget. Detta innebär en risk för att den svenskspråkiga befolkningens behov inte beaktas vid implementeringen och samordningen av metoderna. Detta är särskilt problematiskt, eftersom det redan idag råder stor brist på svenskspråkig kompetens inom psykoterapiområdet.

För att de språkliga rättigheterna ska kunna uppfyllas i praktiken vid införandet av nya former och metoder för förverkligande av vården, är det av särskild vikt att uttryckliga hänvisningar till språkliga krav görs i lagtexten. Förordningen och förordningspromemorian bör därför kompletteras med en hänvisning till skyldigheten att säkerställa att metoderna planeras, samordnas och tillgängliggörs också på svenska i de tvåspråkiga välfärdsområdena. Det bör även understrykas att de ansvariga välfärdsområdena enligt förordningen ska beakta språkliga aspekter i sitt samarbete när metoderna utvärderas och implementeras, samt vid upprätthållandet av kompetensen inom dem. Utvärderingen och uppföljningen av samordningen bör inkludera indikatorer som möjliggör övervakning av tillgången till psykosociala metoder på svenska.

Svenskan och tvåspråkiga strukturer måste beaktas även när den regionala arbetsfördelningen planeras och samordnas inom samarbetsområdena. När metodanvändningen mellan primärvården och den specialiserade sjukvården ska samordnas är det av yttersta vikt att beakta den svenskspråkiga social- och hälsovårdens särställning och behov av särlösningar. Om arbetsfördelning gällande planering och samordning sker på ett nationellt plan mellan samarbetsområdena, måste svenskan beaktas även om välfärdsområdet som tilldelas en uppgift är enspråkigt finskt. Om regional arbetsfördelning sker inom samarbetsområdena är det särskilt viktigt att uppmärksamma Norra Finlands samarbetsområde där Norra Österbottens välfärdsområde, som är enspråkigt finskt, är huvudman, eftersom Mellersta Österbottens välfärdsområde, som är tvåspråkigt, ingår i samarbetsområdet.

Det är av yttersta vikt att säkerställa att utbildningen, handledningen och kompetensutvecklingen samt det metodmaterial som utvecklas också omfattar svenskspråkiga yrkesutövare. Detta förutsätter att det finns tillgång till utbildning och handledning på svenska, samt att tekniska lösningar och underhållet av utbildningens innehåll möjliggörs på svenska. Utbildningen på svenska bör samordnas regionalt eller nationellt, så att samtliga svenskspråkiga yrkesutövare har tillgång till samma metodutbildningar med samma innehåll.

Kommentarer om de andra föreslagna ändringarna i centraliseringsförordningen och jourförordningen

-

Kotzev Christine
Svenska Finlands folkting